

клітин, заважає вивільненню їх вмісту, стримуючи їх під час алергічної реакції. Її активність безпосередньо залежить від дозування. При зниженні дози, активність низки зменшується.

ЧОРНИЦІ ЗВИЧАЙНОЇ ПЛОДИ – ПЕРСПЕКТИВНИЙ ВИД ЛІКАРСЬКОЇ РОСЛИННОЇ СИРОВИНИ

Усаткіна В. Ю.

Науковий керівник: Зарудко Т. П.

Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету, Харків, Україна
tatianazarudko@gmail.com

Вступ. Чорниця звичайна – *Vaccinium myrtillus* L. (лат. *baccinium* – ягідний кущ + *myrtus* — мирт, миртовий кущ, за схожістю листків) – з родини вересових (*Ericaceae*); нар. назви: чорниця, яфіра, боровиця. Широко розповсюджена в Євразії та Північній Америці у лісовій і тундровій зонах, а також на високогір'ї, утворює особливі типи лісу – чорничники.

Мета дослідження. Літературний огляд питань розповсюдження, ботанічної характеристики, хімічного складу та застосування чорниці звичайної плодів.

Матеріали та методи. Аналіз вітчизняних та іноземних джерел наукової літератури.

Результати дослідження. Рослина офіційна, сировиною є плоди – *Fructus Myrtilli* та пагони – *Cormus Myrtilli*. Заготовляють достиглі плоди без плодоніжок; зриваючи їх руками або спеціальними совками, очищують від домішок, підв'ялюють, потім сушать при температурі 50–60 °С. Пагони заготовляють з початку цвітіння до закінчення плодоношення, зрізаючи облістяні нездерев'янілі частини з квітками і плодами до 15 см завд., що негативно впливає на врожай ягід. Сушать у сушарках при температурі 50–60 °С.

Основними діючими речовинами плодів є дубильні речовини, переважно конденсовані – до 12% та антоціани: дельфінідин, мальвідин, петунідин, дельфінідин-3-О-самбубіозид, ціанідин-3-О-самбубіозид.

У плодах містяться вуглеводи: глюкоза, фруктоза, сахароза, пектин; органічні кислоти: лимонна, яблучна, молочна, хінна, щавлева, бурштинова; вітаміни: аскорбінова кислота – 20–75 мг%, тіамін, нікотинова кислота, каротин; ефірна олія; тритерпеноїди: урсолова кислота; феноли та їхні похідні: гідрохінон, асперулозид, монотропеозид; катехіни: галокатехін, епікатехін, епігалокатехін, епігалокатехінгалат; гідроксикоричні кислоти: кавова, хлорогенова; флавоноїди: гіперин, астрагалін, кверцитрин, гіперозид, ізокверцитрин, рутин; стильбен ресвератрол; макро- і мікроелементи.

У насінні знайдена жирна олія; вищі карбонові кислоти: лінолева, пальмітинова, стеаринова; білки – близько 18%; амінокислоти. У листі містяться дубильні речовини, переважно конденсовані – до 20% та антоціани: ціанідин, дельфінідин, мальвідин, петунідин, мальвідин-3-рамнозид-5-глюкозид, дельфінідин-3-рамнозид-5-глюкозид; феноли та їх похідні: гідрохінон, арбутин – 0,4–1%, метиларбутин, асперулозид, монотропеозид;

фенолкарбонові кислоти та їх похідні: кавова, хлорогенова; катехіни: (±) епікатехін, (+) галокатехін, (-) епігалокатехін; флавоноїди: кемпферол, гіперин, астрагалін, кверцетрин, гіперозид, ізокверцитрин, авікулярин, мератин, рутин; лимонна кислота; ефірна олія; тритерпеноїди: β-амірин, олеанолова, урсолова кислоти; алкалоїд муртин; вітаміни: аскорбінова кислота – 250 мг%, вітаміни групи В; воски – 0,19 – 0,32%; макро- і мікроелементи: К, Са, S, Р, Cl, Ва, Br, V, I, Со, Fe, Mn, Cu, Мо, Se.

Плоди чорниці використовують у вигляді відвару який має в'язучу, антисептичну, протизапальну (при діареї, ентероколіті) та загальнозміцнювальну, детоксикаційну, полівітамінну, антианемічну дію. Антоціани мають капіляррозміцнювальну, антиоксидантну дію, покращують мікроциркуляцію, тому показані при атеросклерозі та інших захворюваннях серцево-судинної системи. Вважається безпечним використання відвару плодів у дітей віком старше 2 років при проносі.

Екстракт плодів входить до складу препарату Вітрум форайз форте та БАД, зокрема Стрікс, Космовіт, Спектрофарм, які покращують гостроту зору та пам'ять. У народній медицині відвар плодів застосовують при сечокам'яній і жовчнокам'яній хворобах, при виразковій хворобі шлунка, ревматизмі, подагрі, псоріазі, для полоскання ротової порожнини при стоматитах, фарингітах, ангіні, зовні – при екземі, дерматитах, опіках. Пагони мають гіпоглікемічні властивості й використовуються при легких формах цукрового діабету, входять до складу збору Арфазетин.

У народній медицині використовують відвар пагонів та відвар плодів при пієлітах, циститах, уретритах, а також при атонії сечового міхура, сечокам'яній і жовчнокам'яній хворобах, кишкових коліках та геморої, які мають в'язучу, сечогінну, уросептичну дію. Плоди їстівні у свіжому, сухому і переробленому вигляді, їх використовують у харчовій та лікеро-горілчаній промисловості, для дублення шкір, як барвник. Медоносна і кормова рослина.

Висновки. Чорниці звичайної плоди – перспективний вид лікарської рослинної сировини для використання у медицині та фармації з метою профілактики та лікування різних захворювань.

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ГОРІХУ ВОЛОСЬКОГО

Ченченко К. С.

Науковий керівник: Зарудко Т.П.

Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету, Харків, Україна
tatianazarudko@gmail.com

Вступ. Волоські горіхи при лікуванні різних захворювань використовували здавна. Ще у XVII ст. і військові лікарі лікували рани листям горіха. У лікарських цілях використовують всі частини волоського горіха: листя, гілочки, кора, зелені навколоплодники, зрілі і незрілі плоди. Але ширше застосовується листя (особливо в дерматології і косметології). Їх заготовлюють в червні: в цей час в